

**ΕΚΘΕΣΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

ΩΣ

**ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ
ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΣΚΛΗΡΗΣ
ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ή ΤΙΜΩΡΙΑΣ**

**ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2020
ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΑΛΑΣΣΑΣ**

**Αρ. Φακ.: Ε.Μ.Π. 3/2
Λευκωσία, 16 Σεπτεμβρίου 2020**

Ερευνώντες Λειτουργοί: Κυριάκος Κυριάκου & Αντωνία Κυριακίδου

A. Εισαγωγή

1. Βάσει των άρθρων 4 και 5 του Ν. 2(III)/2009, με τον οποίο η Κύπρος κύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπείων Δικαιωμάτων, έχει την αρμοδιότητα να διενεργεί ελεύθερα και σε τακτά χρονικά διαστήματα επισκέψεις σε χώρους όπου άτομα στερούνται ή πιθανόν να στερούνται της ελευθερίας τους.
2. Στο πλαίσιο αυτό, στις 15 Σεπτεμβρίου 2020, πραγματοποιήθηκε επίσκεψή στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας, ως **συνέχεια των τεσσάρων προηγούμενων επισκέψεων που διενήργησαν Λειτουργοί του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (Ε.Μ.Π.) στο Νοσοκομείο**, τόσο κατά το τρέχον έτος όσο και το 2019.
3. Παρενθετικά σημειώνεται πως με γνώμονα την προστασία των ευάλωτων ομάδων και δη των ατόμων που βρίσκονται ή πιθανόν να βρίσκονται υπό περιορισμό, από την πρώτη στιγμή λήψης των έκτακτων περιοριστικών μέτρων στην Κύπρο, υπό την ιδιότητα μου ως Ε.Μ.Π. και λαμβάνοντας υπόψη και την σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής Πρόληψης των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT), για το θέμα προέβηκα σε **συστάσεις/εισηγήσεις** προς όλες τις αρμόδιες αρχές ώστε τα **προληπτικά μέτρα** που θα λαμβάνονταν σε χώρους όπου άτομα στερούνται της ελευθερίας τους **συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που διαμένουν σε Κλινικές Ψυχικής Υγείας**, δεν θα έπρεπε να καταλήγουν σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση τους¹.
4. Η νέα επίσκεψη στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας πραγματοποιήθηκε, αφενός για τη **διαπίστωσή του βαθμού συμμόρφωσης με τις συστάσεις/εισηγήσεις** που είχα υποβάλει προς τον Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (Ο.Κ.Υπ.Υ.) με την Έκθεση² ημερομηνίας 28 Φεβρουαρίου 2020 και με **τις πιο πάνω συστάσεις/εισηγήσεις** που εμπεριέχονται σε αυτή, αφετέρου δε για τη

¹ Τοποθέτηση με αρ. ΕΜΠ 1/2020 ημερ. 26 Μαρτίου 2020

²[http://www.ombudsman.gov.cy/ombudsman/ombudsman.nsf/All/D44AFD845AAC7104C2258521003D9082/\\$file/nosokomeio_athalassa.pdf?OpenElement](http://www.ombudsman.gov.cy/ombudsman/ombudsman.nsf/All/D44AFD845AAC7104C2258521003D9082/$file/nosokomeio_athalassa.pdf?OpenElement)

διερεύνηση των πρόσφατων καταγγελιών νοσηλευτών ψυχικής υγείας που υπηρετούν στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας, σε σχέση με την κατάσταση στο Νοσοκομείο, οι οποίες δημοσιεύτηκαν στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

5. Συγκεκριμένα, οι νοσηλευτές ψυχικής υγείας έχουν καταγγείλει πως **(α)** το Νοσοκομείο είναι **υποστελεχωμένο** και **δεν υπάρχει Παθολόγος, (β)** οι θάλαμοι είναι **υπερπλήρεις** με επακόλουθο σε συγκεκριμένο θάλαμο να υπάρχουν 29 κλίνες αντί 22, που είναι η χωρητικότητά του, ενώ ασθενείς παίρνουν **εξιτήριο** από το νοσοκομείο **προτού ολοκληρωθεί η θεραπεία** τους, λόγω έλλειψης κλινών³ **(γ) δεν τηρούνται τα υγειονομικά πρωτόκολλα** σε σχέση με την πρόληψη της μετάδοσης του ιού COVID-19, καθότι οι ασθενείς που εισάγονται στο νοσοκομείο τοποθετούνται ανά δύο στο ίδιο δωμάτιο προτού ανακοινωθούν τα αποτελέσματα των διαγνωστικών εξετάσεων για COVID-19, με αποτέλεσμα να ελλοχεύει κίνδυνος διασποράς του ιού στην περίπτωση που ένας εκ των δύο ασθενών είναι εν τέλει θετικός στον ιό⁴ και **(δ)** παρατηρούνται σοβαρές **ελλείψεις φαρμάκων**.

B. Επιστολή Διεύθυνσης Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας⁵

6. Ως απάντηση των εισηγήσεων που είχα υποβάλει με την προαναφερθείσα Έκθεση μου ημερομηνίας 28 Φεβρουαρίου 2020, η Διευθύντρια της Διεύθυνσης Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας με επιστολή της ημερομηνίας **6 Μαΐου 2020**, μας ενημέρωσε για τα ακόλουθα:
- Λόγω της παλαιότητας των κτιριακών υποδομών του Νοσοκομείου Αθαλάσσας, παρουσιάζονται πολλές φθορές και το κτίριο δεν αντιστοιχεί σε ένα σύγχρονο οικοδόμημα που προσφέρει θεραπευτικές υπηρεσίες.
  - Η πρώτη φάση αναβάθμισης του Νοσοκομείου ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2018 αλλά η δεύτερη φάση καταδείχθηκε ως μη συμφέρουσα και μετατράπηκε στην πρώτη φάση ανέγερσης του νέου Κέντρου Ψυχικής Υγείας.

³ <https://www.alphanews.live/cyprus/sta-oria-toy-nosokomeio-athalassas-logo-yperplithysmoy-binteo>

⁴ <https://ygeia-news.com/dimosio-syntexnies/giorgos-pixidis-%C2%ABespasan%C2%BB-to-protokollo-toy-covid-19-sto-nosokomeio-athalassas/>

⁵ Επιστολή Διευθύντριας Διεύθυνσης Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας με αρ. φακ. Υ.Ψ.Υ.5.28.001, 5.28.002, ημερομηνίας 6 Μαΐου 2020

- Η ανέγερση των Κλινικών Οξέων Περιστατικών Ανδρών και Γυναικών και της Θεραπευτικής Μονάδας Εξαρτημένων Ατόμων που θα περιλαμβάνονται στο νέο Κέντρο Ψυχικής Υγείας έχει εγκριθεί και έχουν προωθηθεί οι διαδικασίες για την έναρξη της πρώτης φάσης ανέγερσης.
- Στον προϋπολογισμό για το έτος 2020, περιλήφθηκε κονδύλι για τις ανάγκες αναβάθμισης ενώ μέσω συμπληρωματικού προϋπολογισμού ζητήθηκαν πρόσθετες πιστώσεις για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου ποσού για την έναρξη της δεύτερης φάσης αναβάθμισης εντός του 2020, ως η πρώτη φάση ανέγερσης.
- Προωθήθηκε αριθμός βελτιωτικών έργων (μπογιάτισμα, επιδιόρθωση οροφής, ανακαίνιση χώρων υγιεινής κ.ά.)κάποια εκ των οποίων ολοκληρώθηκαν ενώ άλλα δρομολογήθηκαν, για την παροχή καλύτερων συνθηκών διαβίωσης μέχρι την ανέγερση των νέων κτιρίων.
- Μέσω της Επιτροπής Ψυχαγωγίας Ασθενών διοργανώνονται «υπό κανονικές συνθήκες» τρεις ή/και τέσσερις εκδρομές ετησίως.
- Εκπονήθηκε πρόγραμμα ψυχαγωγίας, κατά τη διάρκεια των εορτών διοργανώνονται εκδηλώσεις για τους ασθενείς και πραγματοποιούνται έξοδοι σε χώρους πλησίον του Νοσοκομείου και εξορμήσεις σε πεζόδρομους κατά τη διάρκεια των εορτών.
- Δύο μονάδες, περιλαμβανομένης της Μονάδας Οξέων Περιστατικών Γυναικών, δεν διαθέτουν εξωτερικό χώρο άσκησης και καταβάλλεται προσπάθεια για τη δημιουργία περιφραγμένης αυλής στην εν λόγω Μονάδα, ενώ οι ασθενείς της Κλινικής Αποκατάστασης μπορούν, κατόπιν άδειας από το θεράποντα ιατρό, να εξέρχονται της Κλινικής και να κινούνται στον περιφραγμένο χώρο του Νοσοκομείου.
- Οι υπηρεσίες του Παθολόγου που επισκεπτόταν το Νοσοκομείο τερματίστηκαν και πλέον οι ασθενείς δεν είχαν πρόσβαση σε Παθολόγο αλλά επισκέπτονταν, συνοδεία νοσηλευτικών λειτουργιών, το Τμήμα Ατυχημάτων & Επείγοντων Περιστατικών και τα εξωτερικά ιατρεία του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, με επακόλουθο να εκτίθενται στον κίνδυνο μετάδοσης ιών και να δημιουργούνται περαιτέρω ανάγκες στελέχωσης με νοσηλευτικό προσωπικό. Ενόψει δεν της έκτακτης κατάστασης για πρόληψη

της εξάπλωσης του ιού COVID-19, το Υπουργείο Υγείας επίταξε ένα Παθολόγο για τις ανάγκες του Νοσοκομείου, αλλά επιβάλλεται η υιοθέτηση μιας μόνιμης λύσης.

- Στους εσωτερικούς χώρους των Κλινικών τοποθετήθηκαν πίνακες ζωγραφικής αλλά λόγω της κατάστασης των ασθενών κρίθηκε αναγκαία η μετακίνηση τους για λόγους ασφάλειας και η μεταφορά τους σε άλλη Μονάδα του Νοσοκομείου. Μελετάται όμως το ενδεχόμενο δημιουργίας τοιχογραφιών για να προσδώσει χρώμα στις Κλινικές και να συμβάλει στη δημιουργία θετικού θεραπευτικού περιβάλλοντος.
- Το έντυπο δικαιωμάτων του ασθενή θα επικαιροποιηθεί και θα μεταφραστεί και σε άλλες γλώσσες, για να παραδίδεται σε όλους τους ασθενείς κατά την εισδοχή τους στο Νοσοκομείο.

Γ. Επίσκεψη ημερομηνίας 15 Σεπτεμβρίου 2020

7. Η επίσκεψη Λειτουργών του Ε.Μ.Π. στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας ημερομηνίας 15 Σεπτεμβρίου 2020, αποτελεί, όπως έχει προλεχθεί συνέχεια προγενέστερων επισκέψεων του Ε.Μ.Π. στο χώρο. Αποσκοπούσε δε στη διαπίστωση της υλοποίησης των εισηγήσεων μου ημερομηνίας 28 Φεβρουαρίου 2020, ενόψει και της προαναφερθείσας επιστολής της Διευθύντριας Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, καθώς και της βασιμότητας των καταγγελιών που είδαν πρόσφατα το φως της δημοσιότητας.

I. Συνεργασία με τη Διευθύντρια και το προσωπικό του Νοσοκομείου

9. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης οι Λειτουργοί του Ε.Μ.Π. είχαν **συνάντηση με τη Διευθύντρια του Νοσοκομείου και μέλη του Ιατρικού και Νοσηλευτικού προσωπικού** και συζητήθηκαν ζητήματα που άπτονταν του σκοπού της επίσκεψης, ως έχει προαναφερθεί. Η συνάντηση με τη Διευθύντρια των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας δεν

κατέστη δυνατή, καθότι κατά το χρόνο της επίσκεψης αναχώρησε από το Νοσοκομείο λόγω άλλων ειλημμένων υποχρεώσεων.

10. Η **συνεργασία** με τη Διευθύντρια και το προσωπικό του Νοσοκομείου κατά τη διάρκεια της επίσκεψης ήταν **αγαστή** ενώ **άπαντες ήταν γνώστες των εξουσιών και αρμοδιοτήτων του Ε.Μ.Π.** Επί τούτου δε, επικροτώ την εποικοδομητική συνεργασία της Διεύθυνσης και του προσωπικού του νοσοκομείου με τους Λειτουργούς του Ε.Μ.Π. και προσβλέπω στη συνέχισή της για την από κοινού αντιμετώπιση των τυχόν προβλημάτων και προκλήσεων που ανακύπτουν και άπτονται της ομαλής και ποιοτικής λειτουργίας του Νοσοκομείου.

II. Γενικές Πληροφορίες

11. Την ημέρα της επίσκεψης το **Νοσοκομείο ήταν υπερπλήρες**, αφού νοσηλεύονταν/φιλοξενούνταν σ' αυτό **99 άτομα**, ενώ **10 άτομα ήταν με άδεια**. Ειδικότερα, συνολική χωρητικότητα του Νοσοκομείου ανέρχεται στις **99 κλίνες**, εντούτοις, λόγω του αυξημένου αριθμού εισδοχών **τοποθετήθηκαν 12 επιπλέον κλίνες** και ο συνολικός **αριθμός τους είναι πλέον 111**, περιλαμβανομένων των κλινών στα δωμάτια Ειδικής Παρακολούθησης και Ειδικής Επιτήρησης.
12. Τα πιο πάνω άτομα ήταν κατανομημένα ως ακολούθως: 16 στην Κλινική Οξέων Περιστατικών Αντρών (ΚΟΠΑ), 16 στην Ενδιάμεση Κλινική Αντρών (ΕΚΚΑ), 20 στην Κλινική Χρόνιων Ασθενών Αντρών (Θάλαμος 36), 20 στην Κλινική Αποκατάστασης Αντρών & Γυναικών (Θάλαμος 37), 6 στην Κλινική για Χρόνιων Ασθενών Γυναικών (Θάλαμος 21) και 23 στο Θάλαμο Οξέων Περιστατικών Γυναικών (Θάλαμος 24).
13. Όπως και κατά τις προηγούμενες επισκέψεις μας στο Νοσοκομείο, πληροφορηθήκαμε πως **πέραν του 50%** των ατόμων που νοσηλεύονται/φιλοξενούνται στο Νοσοκομείο, είναι **άτομα με διπλή διάγνωση**, δηλαδή χρήστες ουσιών με ψυχικά νοσήματα ή διαταραχές.
14. Οι δε **εισδοχές** ατόμων στο Νοσοκομείο σημείωσαν **μικρή αύξηση κατά τη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων** λόγω της πανδημίας του ιού COVID-19, γεγονός που εν μέρει αποδίδεται και στην αδυναμία των κοινοτικών νοσηλευτών να πραγματοποιούν κατ' οίκον επισκέψεις στα άτομα που παρακολουθούσαν.

III. Πλαίσιο Δράσης για πρόληψη & Αντιμετώπιση τυχόν μόλυνσης από τον ιό COVID-19

15. Το Μάρτιο του 2020, το Νοσοκομείο Αθαλάσσας, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, ετοίμασε **πλαίσιο λειτουργίας του Νοσοκομείου**, βάσει των οδηγιών του Παγκόσμιου οργανισμού Υγείας, του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων και της Υπηρεσίας Δημόσιας Υγείας της Αγγλίας. Σκοπός του πλαισίου λειτουργίας ήταν η παροχή οδηγιών και κατευθυντήριων γραμμών στο προσωπικό για τα μέτρα προστασίας και πρόληψης, καθώς και για την αντιμετώπιση και διαχείριση τυχόν ύποπτων κρουσμάτων COVID-19 στο Νοσοκομείο.
16. Το εν λόγω πλαίσιο λειτουργίας **αναθεωρήθηκε αρκετές φορές**, με τελευταία τον Ιούλιο του 2020, οπότεν και εκδόθηκε η «8η Αναθεωρημένη Έκδοση Σχεδίου Δράσης Αντιμετώπισης Λοίμωξης από Κορωνοϊό Covid-19 Νοσοκομείου Αθαλάσσας».
17. Με βάση το πιο πάνω αναθεωρημένο πλαίσιο λειτουργίας, υπάρχουν πλέον **διαμορφωμένα μονόκλινα δωμάτια επιτήρησης** στις Κλινικές ΕΚΚΑ, ΚΟΠΑ και Θάλαμο 24 (1, 2 και 2 αντίστοιχα), όπου τοποθετούνται οι ασθενείς όταν εισάγονται στο Νοσοκομείο και υποβάλλονται σε διαγνωστικές εξετάσεις για τον ιό COVID-19, μέχρις ότου ανακοινωθούν τα αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα, όπως μας ελέχθη, συνήθως είναι **έτοιμα εντός λίγων ωρών**.
18. Σημειώνεται πως το πλαίσιο λειτουργίας προβλέπει όπως, όταν υπάρχει **αυξημένος αριθμός εισδοχών**, ο εκάστοτε Νοσηλευτικός Λειτουργός Α δύναται να ενεργήσει, δηλαδή να κατανείμει τους νεοεισαχθέντες μέχρις ότου είναι έτοιμα τα αποτελέσματα των διαγνωστικών εξετάσεων για τον ιό COVID-19, **συνυπολογίζοντας τις διαθέσιμες κλίνες και τη λιγότερη δυνατή διασπορά του ιού στο Νοσοκομείο**.
19. Αυτό, όπως μας ελεχθη, συνέβηκε και στην περίπτωση που αναφέρεται στο προαναφερόμενο δημοσίευμα και ειδικότερα, στο **μονόκλινο δωμάτιο επιτήρησης παρέμειναν για μερικές ώρες δύο άτομα αντί για ένα**, μέχρις ότου είναι έτοιμα τα αποτελέσματα των διαγνωστικών εξετάσεων, καθότι λόγω του μεγάλου **ταυτόχρονου αριθμού εισδοχών** και της **υπερπληρότητας**, επιλέγηκε η λύση που θα προκαλούσε το **λιγότερο πιθανό κίνδυνο**, ως προς την **έκθεση**, στην πιθανότητα μόλυνσης από τον ιό COVID-19. Εν τέλει όμως, και τα δύο άτομα που παρέμειναν τη μοναδική εκείνη φορά μαζί στο δωμάτιο επιτήρησης, ήταν αρνητικά στον ιό.

20. Σύμφωνα με τη Διεύθυνση, από την έναρξη της πανδημίας μέχρι και σήμερα, **μόνο ένα ύποπτο κρούσμα** εντοπίστηκε στο Νοσοκομείο και το άτομο μεταφέρθηκε στο Νοσοκομείο Αναφοράς στο Παραλίμνι όπου υποβλήθηκε σε περαιτέρω **εξετάσεις** που ήταν όλες **αρνητικές** και γι' αυτό **επέστρεψε πίσω** στο Νοσοκομείο.
21. Σημειώνεται ότι καθ' όλη της διάρκειας της πανδημίας, μέχρι και σήμερα, δεν παρατηρήθηκε έλλειψη προστατευτικών μέσων και αναλώσιμων στο Νοσοκομείο, όπως προστατευτικές μάσκες, γάντια, στολές κλπ..

IV. Υπερπληθυσμός

24. Όπως αναφέρεται και πιο πάνω, η **συνολική χωρητικότητα** του Νοσοκομείου ανέρχεται στις **99 κλίνες**, εντούτοις, λόγω του αυξημένου αριθμού εισδοχών τοποθετήθηκαν ακόμη **12 επιπλέον κλίνες** και ο συνολικός αριθμός τους είναι πλέον **111**.
25. Λόγω υπερπληρότητας και επειδή είναι αναγκαία η ύπαρξη διαθέσιμων κλινών, σε κάποιες περιπτώσεις τα άτομα που φιλοξενούνται/ νοσηλεύονται στο Νοσοκομείο **απολύονται πιο νωρίς** και προτού σταθεροποιηθεί πλήρως η κατάσταση τους. Συγκεκριμένα, όταν η κατάσταση τους παρουσιάσει **βελτίωση σε βαθμό που κριθεί ότι δύνανται να ζήσουν εκτός του Νοσοκομείου** απολύονται, παρότι σε περίπτωση περαιτέρω διαμονής/φιλοξενίας τους στο Νοσοκομείο **θα μπορούσαν να βελτιωθούν περαιτέρω**.
26. Το πρόβλημα της υπερπληρότητας είναι **εντονότερο στους Θαλάμους 24 και 21**. Συγκεκριμένα, οι εισαγωγές αντρών είναι περίπου διπλάσιες από αυτές των γυναικών, και ως εκ τούτου στις Κλινικές Αντρών υπάρχουν περισσότεροι θάλαμοι απ' αυτές των γυναικών, με επακόλουθο να παρατηρείται μεγαλύτερο πρόβλημα στενότητας χώρου στους εν λόγω Θαλάμους.
27. Εντούτοις, καταβάλλονται προσπάθειες ώστε να τηρούνται οι αναγκαίες αποστάσεις στους θαλάμους μεταξύ των κλινών, βάσει και του σχετικού πρωτοκόλλου (βλ. ανωτέρω).

V. Ασθενείς με διπλές διαγνώσεις

28. **Πέραν του 50%** των ατόμων που εισάγονται στο Νοσοκομείο, αφορούν άτομα διπλές διαγνώσεις, δηλαδή, άτομα που είναι χρήστες ουσιών και ψυχικά ασθενή. Σε πολλές δε περιπτώσεις, πρόκειται για άτομα που **εισάγονται εκ νέου** στο Νοσοκομείο.
29. Τα εν λόγω άτομα, όπως μας ελέχθη, δύνανται να τύχουν θεραπευτικής βοήθειας **εκτός του Νοσοκομείου** όπως στη Μονάδα Απεξάρτησης «Άνωση», στο Κέντρο Πολλαπλής Παρέμβασης στη Λευκωσία ή στη Θεραπευτική Κοινότητα «Αγία Σκέπη», καθώς και σε άλλα ιδιωτικά κέντρα, **νοουμένου** όμως τα άτομα **συγκατατίθενται** στην παρακολούθηση των προγραμμάτων των εν λόγω Μονάδων/Κέντρων. Αντίθετα, τα άτομα που εισάγονται στο Νοσοκομείο δεν συναινούν στην εθελούσια θεραπεία τους και η εισαγωγή τους γίνεται **κατόπιν σχετικού Δικαστικού Διατάγματος**.
30. Τα άτομα αυτά, ως επί το πλείστον εκδηλώνουν **ψυχωτικά επεισόδια ή/και συμπεριφορικές διαταραχές** και δεν παρακολουθούνται από κάποιο ειδικό (π.χ. ψυχίατρο). Ως εκ τούτου και επειδή **δεν είναι δυνατό** να παρακολουθήσουν **με τη θέληση τους** τα πιο πάνω προγράμματα, εισάγονται στο Νοσοκομείο βάσει σχετικού Δικαστικού Διατάγματος. **Επειδή όμως το Νοσοκομείο δεν διαθέτει χώρο για μακροχρόνια θεραπεία των ατόμων αυτών, όταν κριθεί ότι η κατάσταση τους παρουσιάζει βελτίωση σε βαθμό που να δύνανται να εξέλθουν από το Νοσοκομείο, απολύονται και καταβάλλεται προσπάθεια για τη σύνδεση τους με τα προαναφερθέντα Μονάδες/Κέντρα.**
31. Στους ασθενείς αυτούς **δεν παρέχεται οποιοδήποτε υποχρεωτικό πρόγραμμα** και το ιδανικό στην περίπτωση τους θα ήταν η ταυτόχρονη λειτουργία προγράμματος απεξάρτητης και θεραπείας. Προς τούτο, σύμφωνα με τη Διεύθυνση του Νοσοκομείου, έχουν ήδη ενημερώσει τη Διεύθυνση των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας για το πρόβλημα που αντιμετωπίζει το Νοσοκομείο με τη διαχείριση των ατόμων με διπλές διαγνώσεις και **εισηγήθηκαν τη δημιουργία νέας σχετικής δομής** εντός του Νοσοκομείου για τα άτομα αυτά.
32. Ο αυξημένος αριθμός ατόμων με διπλή διάγνωση, αφενός προκαλεί ταλαιπωρία στα άτομα, λόγω των προαναφερθέντων, αφετέρου δε στερούν από το Νοσοκομείο σημαντικό αριθμό κλινών και εργατοωρών από το νοσηλευτικό προσωπικό, που θα μπορούσαν να διατεθούν για την ποιοτικότερη εξυπηρέτηση άλλων περιστατικών, πρόβλημα στο οποίο η Πολιτεία θα πρέπει να ενσκήψει

για την εξεύρεση της καλύτερης δυνατής λύσης στα πλαίσια σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικά της ελευθερίας .

VI. Διαθεσιμότητα Φαρμάκων

33. Αναφορικά με τα **φαρμακευτικά σκευάσματα** και την επάρκεια τους για τις ανάγκες των ασθενών/ατόμων που φιλοξενούνται/νοσηλεύονται στο Νοσοκομείο, πληροφορηθήκαμε πως πράγματι υπάρχει **έλλειψη ορισμένων**, καθώς και **περιπλοκότητα στην πρόσβαση** σ' αυτά μέσω του Φαρμακείου του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας ή/και των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών, ένεκα του **χρονοβόρου των ακολουθούμενων διαδικασιών** εξασφάλισης τους μέσω του Ο.Κ.Υπ.Υ..
34. Συνακόλουθα, η καθυστέρηση που παρατηρείται δύναται να επιφέρει την **έλλειψη άμεσης διαθεσιμότητας φαρμάκων**, κάτι που έχει άμεσο αντίκτυπο στις θεραπευτικές παρεμβάσεις του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, αφού δεν έχουν στη διάθεση τους τα αναγκαία μέσα για την παροχή άμεσης βοήθειας τους φιλοξενούμενους/ νοσηλευόμενους.
35. Το πρόβλημα της διαθεσιμότητας και προμήθειας φαρμάκων **έχει πλέον αντιμετωπιστεί** με την **παροχή** στο Νοσοκομείο **ειδικού κονδυλίου** για την προμήθεια των αναγκαίων φαρμακευτικών σκευασμάτων από **φαρμακεία του ιδιωτικού τομέα**. Το τελευταίο δε κονδύλι για τον σκοπό αυτό, εγκρίθηκε πολύ πρόσφατα (14 Σεπτεμβρίου 2020) και αφορά στις ανάγκες του Νοσοκομείου για τους επόμενους τρεις μήνες. Στη δε περίπτωση που το κονδύλι δεν επαρκέσει, θα ζητήσουν την παροχή επιπρόσθετου.
36. Όσον αφορά στη διαθεσιμότητα των φαρμάκων, αυτά, **με εξαίρεση 1-2 σκευάσματα**, είναι **ανά πάσα στιγμή διαθέσιμα στα ιδιωτικά Φαρμακεία**.
37. Η προμήθεια των φαρμάκων από τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και η διάθεση τους στο Νοσοκομείο, **αναλαμβάνεται από τους Νοσηλευτές, παρότι πάγιο αίτημα** της Διεύθυνσης είναι η **πρόληψη Φαρμακοποιού επί μονίμου βάσεως** στο Νοσοκομείο, για τη διεκπεραίωση της συγκεκριμένης εργασίας.
38. Για το συγκεκριμένο θέμα, η Διεύθυνση έχει ήδη υποβάλει σχετικό αίτημα, πλην όμως ενημερώθηκε ότι θα πρέπει να αναμένει την

τροποποίηση της νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία των φαρμακείων, ώστε ο Φαρμακοποιός να προσληφθεί με το νέο τροποποιημένο Νόμο. Το σχετικό νομοσχέδιο, εκκρεμεί ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων.

VII. Στελέχωση

39. Στην παρούσα φάση, το Νοσοκομείο στελεχώνεται, μεταξύ άλλων, από 5 Ψυχιάτρους, περιλαμβανομένης και της Διευθύντριας του Νοσοκομείου και 142 Νοσηλευτικούς Λειτουργούς. Μεγάλος αριθμός νοσηλευτών είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ενώ όλοι τυγχάνουν περαιτέρω εκπαίδευσης σε εξειδικευμένα θέματα που άπτονται των καθηκόντων τους, γεγονός που καταδεικνύει και διασφαλίζει την επάρκεια τους για την επιτέλεση του έργου τους.
40. Κατά τη διάρκεια τη έξαρσης της πανδημίας του ιού COVID-19, υπήρχε επί μονίμου βάσεως **Παθολόγος** στο Νοσοκομείο, ενώ η **πλήρωση** της συγκεκριμένης θέσης έχει εγκριθεί και θα πραγματοποιηθεί **εντός του 2021**.
41. Για το μεσοδιάστημα, είχε γίνει **πρόταση στον Παθολόγο** που ήταν προηγουμένως στο Νοσοκομείο όπως παρέχει τις υπηρεσίες του για ακόμη τρεις μήνες, την οποία όμως **απέρριψε** και γι' αυτό η Διεύθυνση του Νοσοκομείου θα ζητήσει όπως γίνει **αγορά υπηρεσιών** από άλλο Παθολόγο.
42. Σημειώνεται πως η **μόνιμη παρουσία Παθολόγου** στο Νοσοκομείο περιλαμβανόταν στις **εισηγήσεις** της **προηγούμενης Έκθεσης** για το Νοσοκομείο Αθαλάσσας, πλην όμως το ζήτημα **εξακολουθεί να χρήζει διευθέτησης**.
43. Επίσης, η Διεύθυνση του Νοσοκομείου ζήτησε όπως βρίσκεται στο Νοσοκομείο **Κοινωνικός Λειτουργός** επίσης επί μονίμου βάσεως, εντούτοις το Γραφείο Ευημερίας τους ενημέρωσε πως αδυνατεί να τους παράσχει. Για το λόγο αυτό, το Νοσοκομείο προσανατολίζεται στην **αγορά υπηρεσιών** και για τη συγκεκριμένη θέση.
44. Στο Νοσοκομείο υπάρχουν στο παρόν στάδιο **δύο κενές θέσεις Ψυχιάτρων**, σε σχέση με τις οποίες καταβάλλουν προσπάθειες για να ξεκινήσει η διαδικασία πλήρωσης τους. **Εντούτοις οι ανάγκες του Νοσοκομείου σε Ψυχιάτρους είναι κατά πολύ μεγαλύτερες και προς**

τούτο έχει υποβληθεί σχετικό αίτημα για τη δημιουργία επιπρόσθετων θέσεων.

45. Παρόμοια έλλειψη παρατηρείται και στους **ειδικευόμενους ιατρούς** που είναι τοποθετημένοι στο Νοσοκομείο, καθότι ενώ θα έπρεπε να υπάρχουν τουλάχιστον 2 ανά Κλινική, υπάρχουν μόνο 2 για όλο το Νοσοκομείο. Σχετικό αίτημα που υπέβαλε η Διεύθυνση του Νοσοκομείου για τη δημιουργία επιπρόσθετων θέσεων, απορρίφθηκε, παρότι η βοήθεια και η συμβολή των ειδικευόμενων ιατρών στην εύρυθμη λειτουργία του Νοσοκομείου είναι ιδιαίτερα σημαντική.
46. Στο αμέσως προσεχές διάστημα, οι **Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας θα προσλάβουν 13 Νοσηλευτικούς Λειτουργούς** ο αριθμός των οποίων κρίνεται ικανοποιητικός για την κάλυψη των κενών και αναγκών του Νοσοκομείου. Εντούτοις, δεν είναι ακόμη βέβαιο κατά πόσον θα τοποθετηθούν στο σύνολό τους στο Νοσοκομείο ή αν πρόκειται να καλύψουν άλλες ανάγκες των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.

VIII. Κτιριακές Εγκαταστάσεις

47. Περί το Μάιο του 2021, θα ξεκινήσει η ανέγερση των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων του Νοσοκομείου, η οποία αναμένεται να διαρκέσει περί τους 24 με 26 μήνες.
48. Επί του προκειμένου σημειώνω μεν την ικανοποίησή μου για την επικείμενη έναρξη των οικοδομικών εργασιών, παράλληλα **όμως θα πρέπει η τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων που έχουν τεθεί για την έγκαιρη ολοκλήρωση των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων, να είναι αυστηρή.**
49. Μέχρι τότε και για σκοπούς αντιμετώπισης των προβλημάτων που παρατηρούνται στα υφιστάμενα κτίρια του Νοσοκομείου, τροχοδρομήθηκαν βελτιωτικά έργα/ανακαινίσεις.
50. Επί τούτου, κατά την παρουσία τους στο Νοσοκομείο, οι Λειτουργοί του Ε.Μ.Π. επισκέφθηκαν τον Θάλαμο 24 και την Κλινική ΚΟΠΑ.
51. Όπως διαπιστώθηκε, ο Θάλαμος 24 ανακαινίστηκε εξωτερικά και **διαμορφώθηκε περιφραγμένος εξωτερικός χώρος** που παρέχει προστασία από τις καιρικές συνθήκες, για σκοπούς εξωτερικής άσκησης και προαυλισμού των φιλοξενούμενων/νοσηλευόμενων,

όπου υπάρχουν τραπέζια και καθίσματα (παγκάκια). Η χρήση του εξωτερικού χώρου εξαρτάται, σύμφωνα με τους Νοσηλευτικούς Λειτουργούς, από τις καιρικές συνθήκες, τον αριθμό των ατόμων που βρίσκονται στο θάλαμο και την ψυχική τους κατάσταση. Κατά συνέπεια δε, δεν είναι δυνατός ο καθημερινός προαυλισμός όλων των φιλοξενούμενων/ νοσηλευόμενων.

52. Επίσης στον Θάλαμο **εγκαταστάθηκαν 12 καινούρια κλιματιστικά**, τα οποία αποτελούν μέρος συνολικής δωρεάς 42 κλιματιστικών από ιδιωτική εταιρεία, και επιδιορθώθηκαν οι σωληνώσεις της κεντρικής θέρμανσης πετρελαίου που χρησιμοποιείται κατά τους χειμερινούς μήνες. Σε ερώτηση δε Λειτουργού του Ε.Μ.Π. κατά πόσον ενδείκνυται η χρήση των κλιματιστικών αντί της κεντρικής θέρμανσης κατά τους χειμερινούς μήνες, λόγω και της παλαιότητας των συστημάτων κεντρικής θέρμανσης, ενημερώθηκε πως κατά κανόνα τους χειμερινούς μήνες δεν χρησιμοποιούνται τα κλιματιστικά.
53. Στο εσωτερικό του Θαλάμου 24 βρίσκονταν **σε εξέλιξη βελτιωτικά έργα**. Συγκεκριμένα, ο μέρος του Θαλάμου βιάφτηκε σε χρώμα άσπρο και επιδιορθώθηκαν οι ζημιές στην τοιχοποιία, ενώ εντός των προσεχών ημερών θα ανακαινιστεί και ο υπόλοιπος Θάλαμος.
54. Οι **χώροι υγιεινής** του Θαλάμου ήταν καθαροί και η κατάσταση τους ανεκτή, η δε **αντικατάσταση** τους θα γίνει σε **κατοπινό στάδιο**.
55. Η **τραπεζαρία** του θαλάμου ήταν σε πολύ **άσχημη κατάσταση**, τόσο από πλευράς υποδομής όσο και εξοπλισμού, εντούτοις βρίσκεται στο μέρος του Θαλάμου που ακόμη δεν έχουν γίνει βελτιωτικά έργα.
56. Σημειώνεται ότι στους τοίχους του μη ανακαινισμένου μέρος του Θαλάμου υπάρχουν **σχέδια με χρώματα**, τα οποία όμως **θα καλυφθούν με άσπρο χρώμα** κατά την ανακαίνιση.
57. Η χωρητικότητα των δωματίων του Θαλάμου ποικίλει (υπάρχουν δωμάτια με 1 έως 5 κλίνες) ενώ στα **δύο όκλινα δωμάτια έχει τοποθετηθεί από μία επιπλέον κλίνη**. Σε όλες τις περιπτώσεις υπάρχουν κομοδίνα μεταξύ των κλινών.
58. Στο **δωμάτιο Ειδικής Παρακολούθησης** δεν υπήρχε οποιαδήποτε προστατευτική επένδυση και όπως πληροφορηθήκαμε, θα τοποθετηθεί στο μέλλον επένδυση από σφουγγάρι. Για σκοπούς δε προστασίας των ατόμων που κατά καιρούς φιλοξενούνται στο εν λόγω δωμάτιο, θα πρέπει **η τοποθέτηση της επένδυσης να επισπευσθεί**.

59. Στα δε **δωμάτια Ειδικής Επιτήρησης** υπάρχει τουαλέτα και **2 κλίνες, αλλά η μία εξ αυτών είναι χωρίς στρώμα** και παραμένει στο δωμάτιο στην περίπτωση που παρουσιαστούν έκτακτα περιστατικά, όπως ταυτόχρονη εισαγωγή στο Νοσοκομείο μεγάλου αριθμού ατόμων. Εντούτοις και στα δύο δωμάτια, ιδίως στο ένα εξ αυτών, υπήρχε απόσταση μεταξύ των κλινών.
60. Σημειώνεται ότι οι **καναπέδες** στο καπνιστήριο και στην αίθουσα επισκέψεων είναι σε **πολύ καλή κατάσταση**.
61. Η **Κλινική ΚΟΠΑ** ανακαινίστηκε το 2017 και εντός των προσεχών ημερών **θα ξεκινήσει η εκ νέου ανακαίνιση** της από ιδιώτη εργολάβο.
62. Στην εν λόγω Κλινική υπάρχει προθάλαμος με καρέκλες για την αναμονή των οικείων των φιλοξενούμενων/νοσηλευόμενων όταν τους επισκέπτονται και στην αίθουσα επισκεπτηρίου υπάρχει, μεταξύ άλλων, καναπές σε πολύ καλή κατάσταση.
63. Τα **Δωμάτια Επιτήρησης** της Κλινικής είναι **ικανοποιητικού μεγέθους** ενώ και σ' αυτή την περίπτωση διαθέτουν από 2 κλίνες, εκ των οποίων η μία χωρίς στρώμα.
64. Σε σχέση με τα δωμάτια των φιλοξενούμενων/διαμενόντων, σημειώνεται ότι διαθέτουν ρολά σκίασης για προστασία από τον ήλιο, καθώς και κλιματισμό, ενώ ένα 4κλινο δωμάτιο διαμορφώθηκε σε 6κλινο, αλλά λόγω του μεγάλου μεγέθους του εξακολουθεί να είναι αρκετά άνετο και τηρούνται αποστάσεις μεταξύ των κλινών.
65. Η συγκεκριμένη Κλινική διαθέτει **περιφραγμένο χώρο προαυλισμού** μεγάλου μεγέθους ο οποίος διαθέτει κιόσκι ενώ ο χώρος πέριξ του εν λόγω χώρου **έχει δεντροφυτευτεί**.

ΙΧ. Ψυχαγωγία

66. **Κατά τη διάρκεια της πανδημίας** του ιού COVID-19 και με βάση τα σχετικά διατάγματα του Υπουργού Υγείας και τα σχετικά Υγειονομικά Πρωτόκολλα, **δεν επιτρέπονταν οι επισκέψεις** στο Νοσοκομείο, αλλά οι ασθενείς μπορούσαν να επικοινωνούν **τηλεφωνικώς** με τους οικείους τους. Πλέον όμως, **επιτρέπονται οι ολιγόωρες επισκέψεις** το απόγευμα, κατόπιν συνεννόησης/ραντεβού και αφού τηρούνται όλα τα αναγκαία προστατευτικά μέτρα.

67. Περαιτέρω, λόγω της πανδημίας, η **δράση της Επιτροπής Ψυχαγωγίας Ασθενών αναστάληκε** με επακόλουθο, εν συναρτήσει με του μικρού αριθμού νοσηλευτικών Λειτουργιών ανά βάρδια, οι φιλοξενούμενοι/νοσηλευόμενοι να συμμετέχουν σε περιορισμένες ή/και καθόλου δραστηριότητες.
68. Εντούτοις, καταβάλλονται προσπάθειες όπως όλοι φιλοξενούμενοι/νοσηλευόμενοι εξέρχονται, όταν είναι εφικτό, καθημερινά από τους θαλάμους τους με συνοδεία για άσκηση στον εξωτερικό χώρο του Νοσοκομείου.
69. Προς τούτο, **καθαρίστηκε και δεντροφυτεύτηκε περιφραγμένος χώρος** παρά το Νοσοκομείο, όπου υπάρχει **στέγαστρο** για προστασία από τις καιρικές συνθήκες. Ο εν λόγω χώρος χρησιμοποιείται κυρίως τα απογεύματα και είναι διαθέσιμος για όλα ανεξαιρέτως τα άτομα που νοσηλεύονται/φιλοξενούνται στο Νοσοκομείο, ενώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί και κατά τη διάρκεια επισκεπτηρίου από τους οικείους των φιλοξενούμενων/νοσηλευόμενων.
70. Αναφορικά δε με τα **μέσα ψυχαγωγίας εντός** των Κλινικών/Θαλάμων, αυτά περιορίζονται, στους χώρους τους οποίους επισκέφθηκαν οι Λειτουργοί του Ε.Μ.Π., σε **τηλεόραση** και **τάβλι**.

Χ. Περιεχόμενο Φακέλων/Τήρηση Μητρώων

71. Από τον δειγματοληπτικό έλεγχο των φακέλων των φιλοξενούμενων/νοσηλευόμενων, διαπιστώθηκε ότι είναι **πλήρως ενημερωμένοι** και σ' αυτούς είναι **καταχωρημένα όλα τα σχετικά έγγραφα** που αφορούν τους φιλοξενούμενους/νοσηλευόμενους, περιλαμβανομένων και των αποτελεσμάτων των διαγνωστικών εξετάσεων για τον ιό COVID-19.
72. Ενδεικτικά αναφέρεται πως στους φακέλους καταχωρούνται συμπληρωμένα το **έντυπο ειδικής παρακολούθησης**, όταν οι φιλοξενούμενοι/διαμένοντες τοποθετούνται στην αίθουσα ειδικής παρακολούθησης και οι σημειώσεις των νοσηλευτικών λειτουργιών, των ιατρών και των κλινικών ψυχολόγων με **εκτενώς καταγεγραμμένες όλες τις λεπτομέρειες** που αφορούν το εκάστοτε άτομο.

73. Σε όλες δε τις περιπτώσεις, η εισδοχή ατόμων στην **αίθουσα Ειδικής Παρακολούθησης**, έγινε **κατόπιν εξέτασης και σύστασης από ιατρό** και όχι με πρωτοβουλία των νοσηλευτικών λειτουργιών, τα οποία, ως επίσης και κατάσταση παρακολούθησης, είναι **καταχωρημένα στους φακέλους**.

XI. Χρήση Περιοριστικών μέτρων

74. Ο **χημικός περιορισμός** των ασθενών μέσω ειδικών φαρμακευτικών σκευασμάτων γίνεται από το νοσηλευτικό προσωπικό, **αποκλειστικά και μόνο όμως κατόπιν συνταγογράφησης από ιατρό**.
75. Η δε χρήση των εν λόγω σκευασμάτων **καταγράφεται σε ειδικό έντυπο**, όπου, πέραν της ώρας που γίνεται η χρήση, σημειώνονται οι λόγοι για τους οποίους αποφασίζεται η χορήγησή τους, καθώς και το αποτέλεσμα της στον ασθενή. Αντίγραφο του συγκεκριμένου εντύπου, καταχωρείται στο φάκελο του ασθενούς.
76. Σημειώνεται πως η λεπτομερής καταγραφή των περιπτώσεων και περιστάσεων χημικού περιορισμού ασθενών, αποτέλεσε σύσταση, τόσο του Ε.Μ.Π. όσο και της CPT. Κατά συνέπεια **χαιρετίζω την υλοποίηση της από τη Διεύθυνση του Νοσοκομείου**.
77. Σε ξεχωριστό **μητρώο/έντυπο**, καταχωρούνται διάφορα περιστατικά που αφορούν στους ασθενείς, όπως για παράδειγμα, ο χρόνος, ο λόγος και ο τρόπος που ένας ασθενής **ακινητοποιείται**.

XII. Ενημερωτικό έντυπο

78. Το ενημερωτικό έντυπο με τα δικαιώματα των ασθενών **ακόμη δεν έχει επικαιροποιηθεί**, αλλά αναμένεται να διευθετηθεί σύντομα. η καθυστέρηση αποδίδεται εν μέρει στο μεταβατικό στάδιο στο οποίο βρίσκεται ο Ο.Κ.Υπ.Υ., καθότι σύντομα λήγει η συνεργασία που έχει συνάψει με το Κυβερνητικό Τυπογραφείο.

Δ. Διαπιστώσεις / Εισηγήσεις

79. Από τα πιο πάνω θα πρέπει κατ' αρχάς να επισημανθεί η ορθή **διαχείριση της κατάστασης της πανδημίας** από τη Διεύθυνση και το προσωπικό του Νοσοκομείου, καθότι συντέλεσαν στον περιορισμό της πανδημίας εκτός του Νοσοκομείου, με εξαίρεση την περίπτωση που έχει προαναφερθεί και εν τέλει επρόκειτο για αρνητικό κρούσμα.
80. Σε σχέση δε με την **υπερπληρότητα** του Νοσοκομείου, επισημαίνεται πως η παρουσία επιπρόσθετων κλινών σε συγκεκριμένους θαλάμους δεν **συνάδει πλήρως με τον απαιτούμενο χώρο για κάθε ασθενή όπως καθορίζεται στα διεθνή πρότυπα.**
81. Το εν λόγω πρόβλημα προφανώς **δεν δύναται να αντιμετωπιστεί με διαφορετικό τρόπο στα υφιστάμενα κτίρια του Νοσοκομείου** παρά μόνο με **την ανέγερση του νέου κτιρίου.**
82. Με παρόμοιο τρόπο διαφαίνεται ότι θα αντιμετωπιστεί και το θέμα των **ασθενών με διπλή διάγνωση** που αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό εισαγωγών στο Νοσοκομείο. Ειδικότερα, στο **νέο κτίριο** που θα ανεγερθεί, θα λειτουργήσει και **Θεραπευτική Μονάδα Εξαρτημένων Ατόμων**, κάτι που θα συμβάλει στην παροχή στα εν λόγω άτομα πλήρους και ολοκληρωμένης θεραπείας και παρέμβασης.
83. **Ως εκ τούτου καθίσταται αδήριτη ανάγκη η αυστηρή και χωρίς παρεκκλίσεις τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων που έχουν τεθεί για την ανέγερση του νέου κτιρίου ή/και να καταβληθούν προσπάθειες εάν και εφόσον είναι εφικτό, για την επίσπευση της έναρξης των εργασιών ανέγερσης.**
84. Σε σχέση με τα υφιστάμενα κτίρια, θα πρέπει μεν να χαιρετιστούν οι εργασίες βελτίωσης τους που έχουν ξεκινήσει,πλην όμως θα πρέπει να επισημανθεί πως κατά την εκτέλεση των εν λόγω έργων, **δεν φαίνεται να έχει προνοηθεί η διακόσμηση των θαλάμων και των κοινόχρηστων χώρων**, με επακόλουθο να μην παρέχονται οποιαδήποτε οπτικά ή άλλα ερεθίσματα στους φιλοξενούμενους/νοσηλευόμενους, οδηγώντας τους σε **αισθητηριακή αποστέρηση.**
85. Ομοίως, οποιαδήποτε **άλλα ερεθίσματα** μέσω της εγκατάστασης **επιπρόσθετου εξοπλισμού ψυχαγωγίας**, πέραν της τηλεόρασης και

του ταβλιού, επίσης δεν παρέχεται στους φιλοξενούμενους/νοσηλευόμενους, ενώ η δράση της Επιτροπής Ψυχαγωγίας Ασθενών έχει ανασταλεί.

86. Θα πρέπει κατά συνέπεια, να επανεξεταστεί το ζήτημα της διακόσμησης των υφιστάμενων κτιρίων, στο πλαίσιο της διενεργούμενης ανακαίνισης, ενδεχομένως με τοιχογραφίες/ζωγραφίες, να τοποθετηθούν νέα μέσα και παιχνίδια δραστηριοτήτων, εφόσον κάτι τέτοιο κριθεί ασφαλές, καθώς και να καταρτιστεί εκ νέου πρόγραμμα για την ψυχαγγία των φιλοξενούμενων/νοσηλευόμενων, τόσο εντός όσο και, όταν είναι εφικτό και το επιτρέπουν οι υγειονομικές συνθήκες, και εκτός του νοσοκομείου.
87. Όσον αφορά στη στελέχωση του Νοσοκομείου, θα πρέπει να προωθηθούν το συντομότερο οι ενέργειες για την ικανοποίηση των αναγκών στελέχωσης του Νοσοκομείου, ως έχουν αναφερθεί πιο πάνω, ήτοι, πλήρωση των κενών θέσεων Ψυχιάτρων και τοποθέτηση επαρκούς αριθμού από τους νεοπροσληφθέντες Νοσηλευτές στο Νοσοκομείο, αγορά υπηρεσιών Παθολόγου και Κοινωνικού Λειτουργού και επανεξέταση του αιτήματος για τοποθέτηση ειδικευόμενων ιατρών.
88. Σημειώνεται πως η εξασφάλιση του αναγκαίου προσωπικού για το Νοσοκομείο, θα συμβάλει στην **επαρκέστερη και ποιοτικότερη εξυπηρέτηση** των φιλοξενούμενων/νοσηλευόμενων, όπως η **άμεση πρόσβαση τους σε ιατρό και ιατρική περίθαλψη** ανά πάσα στιγμή, ως έχει ήδη επισημάνει η CPT, καθώς και δυνατότητα συνοδείας τους για **σκοπούς προαυλισμού και άσκησης τους** σε εξωτερικό χώρο, για μια τουλάχιστον ώρα ημερησίως.
89. Ειδικότερα, παρότι είναι θετικό βήμα η διαμόρφωση εξωτερικών χώρων στις Κλινικές που δεν διέθεταν, η **μη χρήση τους λόγω ανεπαρκούς αριθμού Νοσηλευτών, τους καθιστά άνευ αντικειμένου**.
90. Αναφορικά με τη **διαθεσιμότητα φαρμάκων**, παρότι υπάρχει πλέον το κονδύλι για την προμήθεια τους από φαρμακεία στον ιδιωτικό τομέα, θα πρέπει να επανεξεταστεί το υφιστάμενο πλαίσιο εξασφάλισης τους με συνοπτικές διαδικασίες από τις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες, τόσο για σκοπούς εξοικονόμησης εργατοωρών του νοσηλευτικού Προσωπικού όσο και ενδεχομένως και κόστους.

91. **Συνακόλουθα, η μόνιμη παρουσία Φαρμακοποιού στο Νοσοκομείο και η πλήρης απεξάρτηση του από το Φαρμακείο του Γενικού Νοσοκομείου ενδέχεται να συμβάλει προς την κατεύθυνση αυτή.**
92. Αναφορικά τέλος με **το έντυπο δικαιωμάτων ασθενή, θα πρέπει να επισπευσθεί η επικαιροποίηση του και η μετάφραση** του και σε άλλες γλώσσες, πέραν της ελληνικής, ούτως ώστε να παρέχεται στους ασθενείς με την είσοδο τους στο Νοσοκομείο.
93. Η παρούσα έκθεση, υπό την αρμοδιότητα μου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, υποβάλλεται στο Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας, ως η αρμόδια αρχή, βάσει του άρθρου 7 του Ν. 2(III)/2009 για τις δικές του ενέργειες προς υλοποίηση των προαναφερθέντων εισηγήσεων μου και κοινοποιείται για σκοπούς ενημέρωσης, στον Υπουργό Υγείας, στον Υπουργό Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων και τη Διευθύντρια των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
94. Παρακαλώ δε όπως εντός ενός μηνός από την υποβολή της παρούσας Έκθεσης, με ενημερώσετε για τις ενέργειες στις οποίες προτίθεστε να προβείτε στη βάση και των προαναφερθέντων εισηγήσεων.

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη

**Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

**Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης
των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών
Σκληρής, Απάνθρωπης και Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας**